

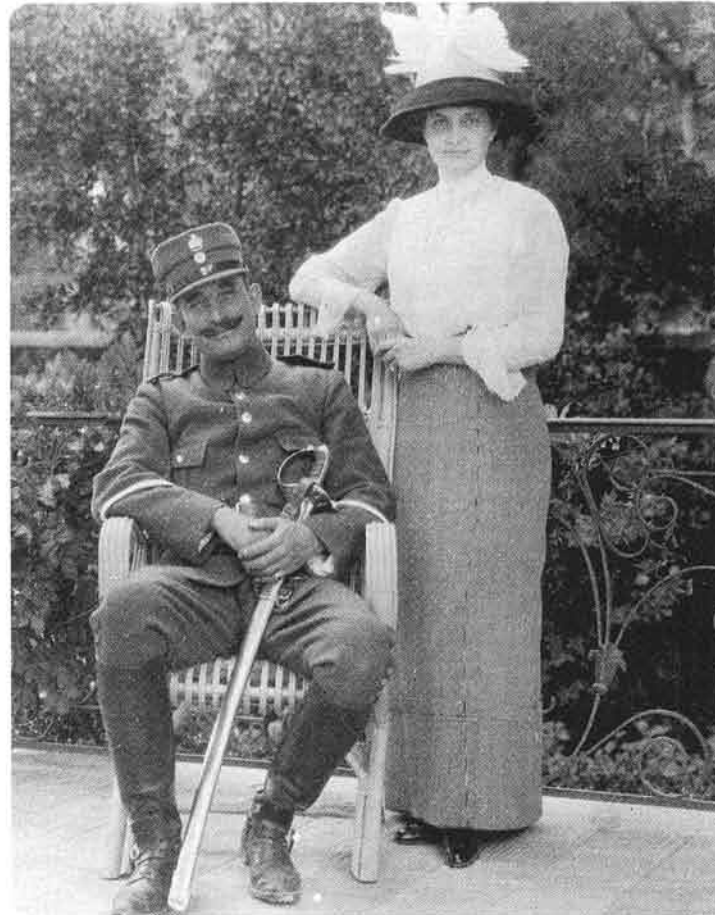
πρόκειται για γάμο μεταξύ πρώτων εξαδέλφων (και άρα για την εκκλησία είναι μόνο «κατ' οικονομίαν» επιτρεπτός) καθιστά ακόμη πιο ανάγλυφο το φαινόμενο αυτής της ενδογαμίας, καθώς και την κοινωνική και θεσμική του πλαισίωση.

4.2 Αντώνης Ε. Μπενάκης (1873-1954)

4.2.1 Βιογραφικά

Ο Αντώνης ήταν ο πρωτότοκος γιος της οικογένειας. Γεννήθηκε το 1873 στην Αλεξάνδρεια, όπου και γνώρισε τα πρώτα γράμματα στο σχολείο των Ιησουιτών. Αργότερα ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην Αγγλία, όπου φοίτησε στο Rossall School. Παντρεύτηκε την Αλεξάνδρα (1879-1902), κόρη του Λουκά Μπενάκη, αδελφού και συνεταίρου του πατέρα του. Μαζί της απέκτησε το γιο του Εμμανουήλ. Συναντάμε και εδώ το ίδιο φαινόμενο της ενδογαμίας, που συναντήσαμε στην περίπτωση της αδελφής του Αλεξάνδρας. Όμως, μετά τον πρόωρο θάνατο της συζύγου του⁴⁵, παντρεύτηκε την Ελένη Ξ. Κωνσταντινίδη (1883-1972) και μαζί της απέκτησε δύο παιδιά, τον Κωνσταντίνο και την Ειρήνη.

Πέθανε στην Αθήνα στις 31 Μαΐου 1954, σε ηλικία 81 ετών.

Ο Αντώνης Ε. Μπενάκης και η σύζυγός του Ελένη, το γένος Κωνσταντινίδη, στον Α΄ Βαλκανικό Πόλεμο. (Συλλογή Αιμιλίας Γερουλάνου)

Ο Αντώνης Μπενάκης σε νεαρή ηλικία. (Συλλογή Ι. και Μ. Χωρέμη)

4.2.2 Οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα

Το 1911, μετά την οριστική εγκατάσταση του πατέρα του στην Αθήνα, ο Αντώνης Μπενάκης αναλαμβάνει τη διαχείριση των εργασιών του οίκου Χωρέμη-Μπενάκης & Σία στην Αλεξάνδρεια. Τότε ξεκίνησε και η επιχειρηματική συνεργασία του με τον Κωνσταντίνο Ι. Χωρέμη, εξάδελφό του και σύζυγο της αδελφής του Αλεξάνδρας. Λίγα χρόνια νωρίτερα, το 1906, είχαν συστήσει μαζί ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία The Egyptian Motor Traction Company, που είχε σκοπό τη μεταφορά εμπορευμάτων και επιβατών στην Αλεξάνδρεια και τα περίχωρά της⁴⁶.

Ο Αντώνης, εκτός του οίκου Χωρέμη-Μπενάκη, απέφυγε να αναμειγνύεται σε άλλες εμπορικές και επιχειρηματικές εταιρείες. Δεν είχε επίσης έντονη παρουσία στα κοινοτικά ζητήματα. Υπήρξε ωστόσο πρόεδρος του πρώτου διοικητικού συμβουλίου της Πελοποννησιακής Αδελφότητας⁴⁷, με αντιπρόεδρο τον Κυριακούλη Πιερράκο Μαυρομιχάλη, γραμματέα τον Ιωάννη Παπαζούρη και ταμιά τον Κωνσταντίνο Μεντζελόπουλο. Μέλη του διοικητικού συμβουλίου της αδελφότητας ήταν οι Π. Σουσαμιάς, Σ. Τρακαδάς, Η. Πρωτόπαπας, Σ. Σοφιανόπουλος, Β. Σοφιανόπουλος, Β. Σταματόπουλος, Η. Δεσοές, Π. Ανδρι-

κόπουλος και Ι. Καπερνάρος. Ο σκοπός της Πελοποννησιακής Αδελφότητας ήταν κοινωνικός, εθνικός και πατριωτικός. Είχε δε πρόγραμμα: «1) την κοινωνικήν προαγωγήν των μελών της διά συναναστροφών και διαλέξεων, 2) την υλικήν υποστήριξιν των απόρων ή των άρτι ερχομένων [στην Αλεξάνδρεια] Πελοποννησίων και 3) την παροχήν υπηρεσιών προς την Ελλάδα, την κοινήν πατρίδα».

Μειέχοντας στις προσπάθειες αντιμετώπισης των εθνικών κινδύνων και συγκρότησης του εθνικού χώρου, ο Αντώνης Μπενάκης έλαβε μέρος σε δύο πολέμους⁴⁸. Κατετάγη εθελοντής στον Ελληνοτουρκικό Πόλεμο του 1897⁴⁹, που διήρκεσε ένα μήνα (8 Απριλίου-8 Μαΐου), και μαζί με τον αδελφό του Αλέξανδρο στρατεύτηκε ξανά στους Βαλκανικούς Πολέμους (1912-13).

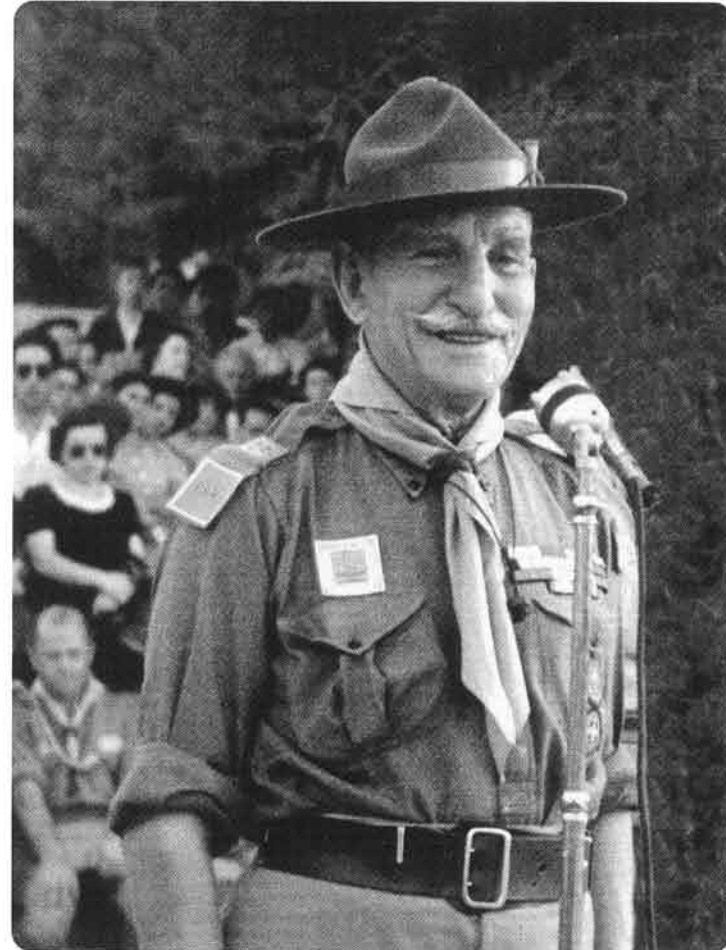
Σταθερός στην επιθυμία του να ενισχύσει το ελληνικό πνεύμα και τα ελληνικά ήθη και έθιμα, ενίσχυσε οικονομικά τον Εθνικό Σύνδεσμο Ελληνίδων⁵⁰. Ο σύνδεσμος αυτός ιδρύθηκε τον Νοέμβριο του 1916 με σκοπό τη μόρφωση των Ελληνίδων βιοπαλαιστριών, οι οποίες δεν είχαν τα μέσα αλλά ούτε και το χρόνο για να μορφωθούν. Οργανώθη-

Αντώνης Μπενάκης, ο ιδρυτής του Μουσείου Μπενάκη και Μεγάλος Ευεργέτης.
 (Αρχείο Βοβολίνη)

κε λοιπόν η λειτουργία του Κυριακάτικου Σχολείου στο οποίο διδάσκονταν ελληνικά, μαθηματικά, ιστορία, ηθική, εμπορική αλληλογραφία, γαλλικά, στενογραφία και δακτυλογραφία. Σκοπός του Κυριακάτικου Σχολείου ήταν η καλλιέργεια των εθνικών ιδεωδών, η εξύψωση του εθνικού φρονήματος και η ανάδειξη των εθνικών παραδόσεων.

Λίγο νωρίτερα ο Αντώνης Μπενάκης είχε τεθεί επί κεφαλής του Σώματος των Προσκόπων⁵¹ στην Αλεξάνδρεια. Το σώμα αυτό διαμορφώθηκε σύμφωνα με τα αγγλικά πρότυπα των Boy Scouts, μια ομάδα των οποίων λειτουργούσε ήδη στην Αλεξάνδρεια. Όλες οι εκτός Αλεξάνδρειας ελληνικές προσκοπικές οργανώσεις της Αιγύπτου (Κάιρο, Πορτ Σάιντ, Καφρ Ελ-Ζαγιάτ) λειτουργούσαν υπό την εποπτεία μιας κεντρικής επιτροπής, της οποίας πρόεδρος ήταν ο Αντώνης Μπενάκης. Την ίδια εποχή (Ιούνιος 1914) άρχισε να εκδίδεται το προσκοπικό περιοδικό *Έσο έτοιμος*. Στην περίοδο του Εθνικού Διχασμού (1916-1924) ο προσκοπισμός της Αλεξάνδρειας, αν και μετείχε σε ένα παγκόσμιο ρεύμα, έμεινε σε νάρκη επί οκτώ χρόνια. Όταν η πολιτική κατάσταση αποκαταστάθηκε, έγινε ανασύσταση του σώματος με την αρωγή του ιδρυτή του Αντώνη Μπενάκη. Ερχόμενος στην Αθήνα ενδιαφέρθηκε έντονα για τον Ελληνικό Προσκοπισμό. Έγινε πρό-

Ο Αντώνης Μπενάκης αρχιπρόσκοπος της Ελλάδας. (Συλλογή Αιμιλίας Γερούλανου)

εδρος του Σώματος Ελλήνων Προσκόπων και ονομάσθηκε Αρχιπρόσκοπος⁵².

Το 1922, μπροστά στα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα που ανέκυψαν από τη Μικρασιατική Καταστροφή, ο Αντώνης Μπενάκης ίδρυσε επιτροπή περίθαλψης προσφύγων και, εκπροσωπώντας την πατρική του οικογένεια στην Αλεξάνδρεια, φρόντισε να αντιμετωπίσουν οι οικονομικές ανάγκες των προσφύγων που είχαν καταφύγει εκεί.

Μετά την εγκατάστασή του στην Αθήνα, το 1926, ασχολήθηκε κυρίως με εθνικά, κοινωνικά και πολιτισμικά ζητήματα. Από το 1906 είχε γίνει μέλος της Αθηναϊκής Λέσχης. Έγινε μέλος του Συλλόγου Δημοτικών Τραγουδιών (1930), που αργότερα μετατράπηκε σε Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο (1935). Έγινε επίσης τακτικό μέλος της Αρχαιολογικής Εταιρείας και μετέπειτα πρόεδρός της. Υπήρξε πρόεδρος της Επιτροπής Δελφικών Εορτών (1930) και πρόεδρος της επιτροπής για τη διοργάνωση της Διεθνούς Καλλιτεχνικής

Ο Εμμανουήλ Μπενάκης (αριστερά) και ο γιος του Αντώνης υποστήριξαν τη δημιουργία και τη λειτουργία του Κολλεγίου Αθηνών από τα πρώτα βήματά του.

(Κολλέγιον Αθηνών, 1925-1975: Πενήντα χρόνια από την ίδρυσή του. Αθήνα: Κολλέγιον Αθηνών, 1976)

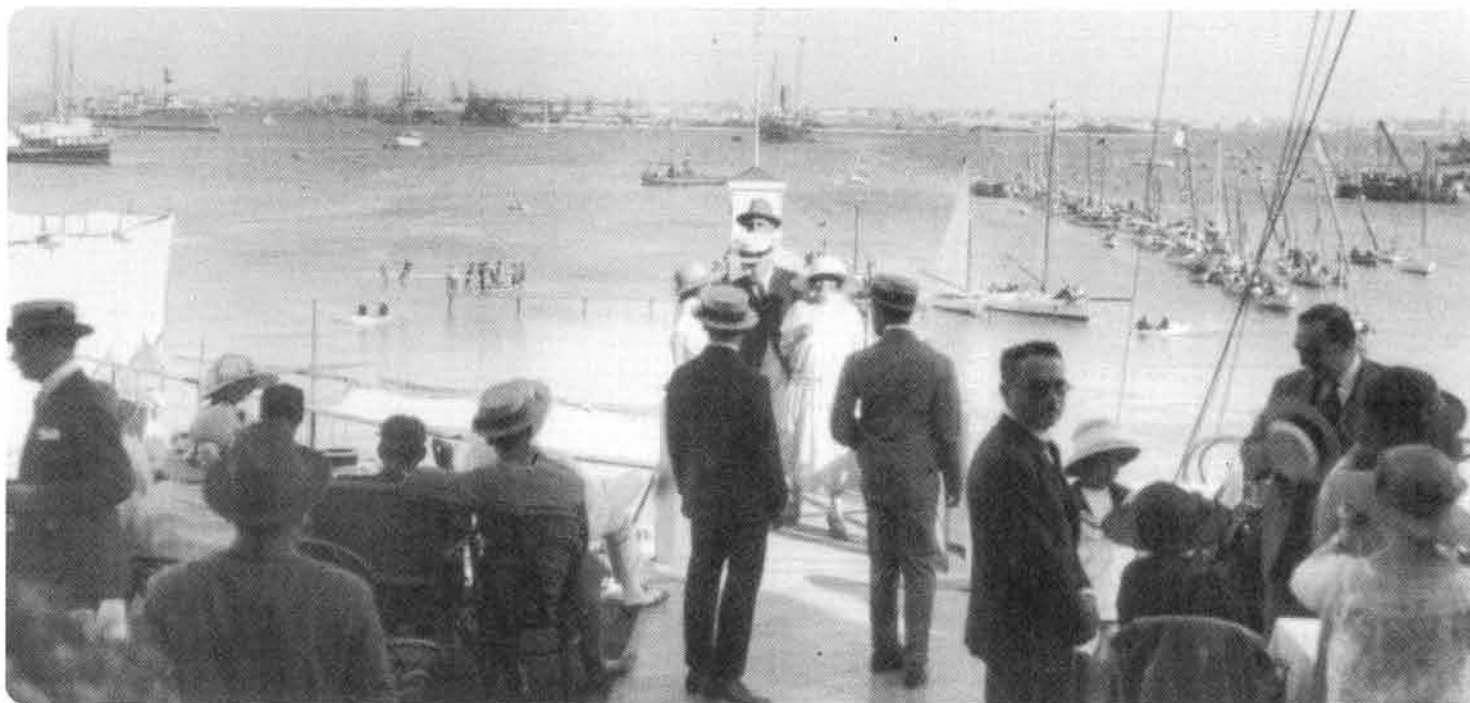
Έκθεσης (Biennale) της Βενετίας (1938). Αντικατέστησε τον πατέρα του στο πρώτο διοικητικό συμβούλιο του Ελληνοαμερικανικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (E.E.I.), στο οποίο τα

άλλα μέλη ήταν οι Επαμεινώνδας Χαρίλα-

ος (πρόεδρος), Bert Hodge Hill (αντιπρόεδρος),

Στέφανος Δέλτα (ταμίας), Σταύρος Παπαδάκης (γενικός γραμματέας), Πέτρος Καλλιγιάς, Harold Jaquith και Νικόλαος Κυριακίδης (μέλη), ενώ το διάστημα 1948-1952 διετέλεσε πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου του E.E.I.

Και στο χώρο της κρατικής διοίκησης εργάστηκε με αφοσίωση. Έτσι τον Σεπτέμβριο του 1931 εξελέγη πρώτος πρόεδρος της διοικητικής επιτροπής του Ινστιτούτου Βάμβακος⁵³. Σκοποί του ιδρύματος αυτού ήταν «η επιδίωξις της βελτιώσεως των μεθόδων και των μέσων καλλιέργειας του

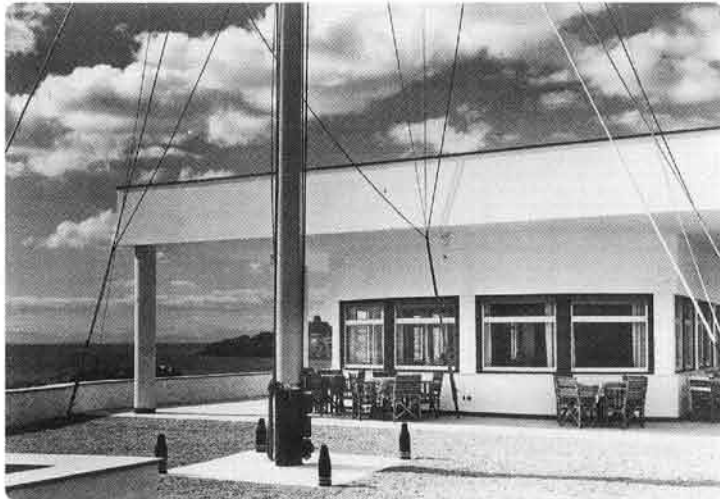

Ο Ελληνικός Ναυτικός Όμιλος Αλεξανδρείας, αρχές του 20ού αιώνα. («... η Ιθάκης τι σημαίνουν.» – Αναγνώσεις στον Καβάφη. Αθήνα: Ε.Λ.Ι.Α., 2002)

βάμβακος, ούτως ώστε να αυξηθή η στρεμματική απόδοσις και βελτιωθή η ποιότης, η βελτίωσις των όρων εκκοκκίσεως του προϊόντος αυτού, η μελέτη της ινός και η ενέργεια διαιτησιών, προς πρόληψιν ζημιών των ενδιαφερομένων». Το 1935 ανέλαβε υπουργός Γεωργίας⁵⁴. Τη θέση αυτή κράτησε

μέχρι τις 3 Ιουνίου 1936, οπότε τον διεδέχθη ο Γεώργιος Κυριακός, ο οποίος και παρέμεινε μετά την επιβολή του καθεστώτος της 4ης Αυγούστου 1936.

Ο Αντώνης Μπενάκης, κλασικός τύπος *bon viveur*, είχε απαιτητικά χόμπυ και υπήρξε δεινός ιστιοπλόος⁵⁵. Με-

Ο Ναυτικός Όμιλος Ελλάδος, που ιδρύθηκε από τον Αντώνη Ε. Μπενάκη το 1933.
(Συλλογή Αιμιλίας Γερούλάνου)

τείχε στον Ελληνικό Ναυτικό Όμιλο Αλεξανδρείας και ως πρόεδρος, ενώ μετά την εγκατάστασή του στην Αθήνα ίδρυσε το 1933 το Ναυτικό Όμιλο Ελλάδος, στον οποίο και δώρησε αργότερα πολλές από τις υδατογραφίες του⁵⁶.

Προσηλωμένος στα ιδεώδη του Ελληνισμού και θωρακισμένος με τις αρχές της οικογενειακής του διαπαιδαγώγησης, υπήρξε πάντα υποστηρικτής της προσωπικής και οικογενειακής τιμής και αξιοπρέπειας. Όταν βρισκόταν στην Αλεξάνδρεια, υποστήριξε τον πατέρα του, που ήταν τότε πρόεδρος

Αελλώ II, η θαλαμηγός του Αντώνη Μπενάκη που βυθίστηκε από τους Γερμανούς.
(Συλλογή Αιμιλίας Γερούλάνου)

της Κοινότητας, με κείμενο που έστειλε στην εφημερίδα *Τηλέγραφος*, απαντώντας σε προηγούμενο δημοσίευσμά της⁵⁷. Σταθερά προσηλωμένος στα οικογενειακά ιδεώδη, ύστερα από πολλά χρόνια, το 1935, και ενώ βρίσκεται πια στην Αθήνα, δημοσιεύει πάλι επιστολή στο *Ελεύθερον Βήμα* με τίτλο «Ο Εμμανουήλ Μπενάκης ξένος προς τον θάνατον του Ίωνος Δραγούμη», και δηλώνει ότι πρόκειται για την τελευταία προσπάθεια από την πλευρά της οικογενείας προκειμένου να αποκατασταθεί η αλήθεια και η μνήμη του πατέρα του⁵⁸.

4.2.3 Ο συλλέκτης Αντώνης Μπενάκης

Ο Αντώνης Μπενάκης διακρίθηκε για τα συλλεκτικά του ενδιαφέροντα. Ταξίδευε σε πολλές χώρες του κόσμου προκειμένου να βρει και να εντάξει στη συλλογή του σπάνια αντικείμενα καλλιτεχνικής, αρχαιολογικής και λαογραφικής αξίας. Στην επιλογή τους εμπιστευόταν ειδικούς, συχνά όμως –όπως συμβαίνει σ’ όλους τους μεγάλους συλλέκτες– εμπλεκόταν και το προσωπικό του γούστο. Έτσι, τα κριτήριά του κάποιες φορές ήταν πιο «αντικειμενικά», όπως η συμπλήρωση των «κενών» της συλλογής, άλλοτε πάλι πιο «υποκειμενικά», προσωπικά.

Η ισλαμική συλλογή του θεωρείται η σημαντικότερη διε-

θνώς μετά απ’ αυτή του Μουσείου του Καΐρου⁵⁹. Ο κύριος όγκος των εκπληκτικών ισλαμικών αντικειμένων αποκτήθηκε κατά την παραμονή του στην Αίγυπτο, στο κοσμοπολίτικο αυτό κέντρο του 19ου αιώνα, όπου εισέρρεαν αντικείμενα από διάφορες περιοχές: τη Βόρεια Αφρική, τη Μέση Ανατολή και την Ιβηρική χερσόνησο. Για τη διάδοση της ισλαμικής τέχνης διαβάζουμε:

«Ο τοπικός ενθουσιασμός για την ισλαμική τέχνη καλλιεργήθηκε σε μια έκθεση, η οποία οργανώθηκε στην Αλεξάνδρεια. Ο Γάλλος ακαδημαϊκός Γκαστόν Μιζόν (Gaston Migeon) ανέλαβε την πραγματοποίησή της και την προετοιμασία του καταλόγου *Έκθεση ισλαμικής τέχνης*, ο οποίος εκδόθηκε παράλληλα σε Αίγυπτο και Παρίσι. Καθώς δεν κατόρθωσε να δανειστεί από τα επίσημα αιγυπτιακά μουσεία, τα αντικείμενα προέρχονταν αποκλειστικά από προσωπικές συλλογές. Περιλάμβαναν ξύλινα και μαρμάρινα γλυπτά, μεταλλικές κατασκευές, εξαρτήματα αστρονομίας, δουλεμένο γυαλί, περσικές πήλινες κατασκευές... Υπήρχαν καταχωρισμένα στον κατάλογο περισσότερα από 30 υπό την ονομασία “ασιατική τέχνη” και αυτή η ομάδα είναι ένα εύφορο πεδίο έρευνας. Από τα 44 αντικείμενα στην έκθεση, 17 ανήκαν στον Αλέξανδρο Μπενάκη, 15 στον Νομικό,

Ο ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΠΕΝΑΚΗΣ ΞΕΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΤΟΥ ΙΩΝΟΣ ΔΡΑΓΟΥΜΗ

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΤΟΥ

«... Επειδή εκ του συνόλου της αποδεικτικής διαδικασίας ουδαμώς απεδείχθη η ενοχή του κατηγορουμένου Εμμανουήλ Μπενάκη, διότι ουδείς των εξετασθέντων μαρτύρων κατέθεκε τι επιβαρυντικόν διά τον κατηγορούμενον διά την εις αυτόν αποδιδόμενην πράξιν της ηθικής αυτοουργίας του φόνου του Ι. Δραγούμη. Μάλιστα δε και αυτά αι αδελφαί του παθόντος αποκλείουσι σαφώς το δυνατόν της υπάρξεως της ηθικής αυτοουργίας διά τον κατηγορούμενον Εμμ. Μπενάκην, παραπονούμεναι μόνον ότι ηδιαφόρησε διά την σωτηρίαν του παθόντος.

Αλλ' εντεύθεν δεν παρέπεται ότι υπάρχουσι τα στοιχεία της λεγομένης αρνητικής συνεργείας του άρθρου 74 § 3 του ποινικού νόμου, διότι ουδόλως είνε αποδεδειγμένον ότι ο κατηγορούμενος ούτος εγνώριζεν ότι επέκειτο ο φόνος του Ι. Δραγούμη ή εμελετάτο τοιούτος, διά να κατορθώση και προλάβη τούτον, δεδομένου μάλιστα ότι ο φόνος ούτος εγένετο πολύ ύστερον μετά την αναχώρησιν του Μπενάκη εκ του τόπου της συλλήψεως του Ι. Δραγούμη και εις έτερον μέρος, μάλιστα δε, καθ' α κατατίθην ουσιώδης μάρτυς, όταν μετά ώρας διεδόθη ο φόνος του Δραγούμη, ο κατηγορούμενος εξέφρασεν αληθή λύτην διά την δημιουργομένην κατάστασιν, και ότι ενόμιζεν ότι ο φονευθείς ην ουχί ο Ι. Δραγούμης αλλ' ο αδελφός αυτού Φίλιππος, εν γένει δ' εκ της αποδεικτικής διαδικασίας ουδέν στοιχείον ενοχής διά τον κατηγορούμενον προκύπτει. Μετά το σκεπτικόν αυτό αποφάσεως, εκδοθείσης καθ' ον χρόνον είχε μεν

χορηγηθή αμνηστία διά του από 22 Οκτωβρίου 1922 νομοθετικού διατάγματος, ρητώς όμως είχαν εξαιρεθή αυτής το αδίκημα του φόνου του Ι. Δραγούμη, αρκούμαι να απαντήσω, τόσον προς αποκατάστασιν της αληθείας, όσον και διά ν' ανταποκριθώ εις τα εύλογα συναισθήματα εκείνων, οι οποίοι διατηρούν μετ' ευλαβείας πάντοτε του πατρός μου την μνήμην.

Πέραν τούτου, και οιανδήποτε και να λάβη μορφήν η δημοσιογραφική εμφάνισις του ζητήματος υπό τύπον εντυπωσιακών ειδήσεων ή σχολίων, η οικογένεια Μπενάκη δεν θα προσθήσει ουδέ λέξιν διότι και την παρακολούθησιν τοιούτων δημοσιευμάτων προς ανασκευήν αυτών εκ νέου θα εθεώρη ύβριν προς την μνήμην του αρχηγού αυτής.

Αθήναι, 28 Μαΐου 1935

Μεθ' υπολήψεως

Αντ. Εμμ. Μπενάκης»

Ελεύθερον Βήμα (εφημερίδα Αθηνών),

Τετάρτη 29 Μαΐου 1935

Κεραμικό πιάτο με πολύχρωμο διάκοσμο από πολυπέταλα άνθη και τουλίπες. Τουρκία, Ιζνίκ, 16ος αι. Διάμετρος 36 εκ. (Μουσείο Μπενάκη, Ισλαμική συλλογή, αρ. ευρ. 5)

Ενεπίγραφο ορειχάλκινο κηροπήγιο με διάκοσμο από ένθετο ασήμι και αραβουργήματα με άνθη λωτού. Αίγυπτος ή Συρία, 14ος αι. Ύψος 39 εκ. (Μουσείο Μπενάκη, Ισλαμική συλλογή, αρ. ευρ. 13048)

Ελεφαντοστέινο κιβωτίδιο διακοσμημένο με μέταλλα που φέρουν αραβουργήματα, πτηνά και μια επαναλαμβανόμενη επιγραφή. Σικελία, 12ος -13ος αι. Ύψος 9 εκ. (Μουσείο Μπενάκη, Ισλαμική συλλογή, αρ. ευρ. 10637)

Πολυτελές μεταξωτό ύφασμα ενυφασμένο με χρυσό και αργυρό νήμα και πλούσιο φυτικό διάκοσμο. Τουρκία, 16ος αι. Ύψος 1,38 μ.
 (Μουσείο Μπενάκη, Ισλαμική συλλογή, αρ. ευρ. 3896)

Χάλκινος οικουμενικός αστρολάβος με την υπογραφή του κατασκευαστή Ἄχμαντ ιμπν αλ-Σαρράτζ και χρονολογία 1328. Συρία. Ύψος 20 εκ.
 (Μουσείο Μπενάκη, Ισλαμική συλλογή, αρ. ευρ. 13178)

Ζεύγος χρυσά σκουλαρίκια με αραβική επιγραφή και παράσταση δύο πτηνών κάτω από το δένδρο της ζωής. Ισπανία, 12ος αι. Ύψος 5,8 εκ.
 (Μουσείο Μπενάκη, Ισλαμική συλλογή, αρ. ευρ. 1862)

5 στον Λαγώνικο, 3 στον Μ. Σαλβάγο, 2 στον Μ. Μπάκο και ένα στους Μαξ Ρόλο και Α. Μόρισον. Από τα 12 κομμάτια Κιουτάχειας, όλα είναι από τη συλλογή του Αλέξανδρου Μπενάκη, εκτός από 2 που είναι από τη συλλογή του Αλέξανδρου Ι. Χωρέμη. Έχει κάποια σημασία το ότι ο Αντώνης Μπενάκης δεν συμμετείχε με κεραμικά Νίκαιας (Iznik) στην έκθεση, και μόνο μετά το 1925 άρχισε ν' αποικιά, κυρίως από συναδέλφους συλλέκτες⁶⁰».

Η ισλαμική συλλογή του Αντώνη Μπενάκη, αρκετά ολοκληρωμένη, περιλαμβάνει ζωγραφισμένα γυαλιά και αγγεία, αρχιτεκτονικά μοτίβα διαφορετικού ρυθμού και ύφους από κάθε χώρα, ξυλόγλυπτα, μεταλλικά αντικείμενα, υφάσματα, χρυσά, γυάλινα, οστέινα και λίθινα αντικείμενα από την Αίγυπτο, την Περσία, την Αραβία, τη Συρία κ.ά.

Κινητοποιώντας την πατρική του οικογένεια εμπλούτισε τη συλλογή των κεραμικών του με τα οθωμανικά κεραμικά του πατέρα του, τα συλλεκτικά αντικείμενα των αδελφών του Πηνελόπης και Αργίνης, καθώς και με τα περσικά κεραμικά που δώρισε στο Μουσείο η οικογενειακή φίλη Μαρίνα Λάππα-Διομήδη. Συνεργάστηκε με τον χιακής καταγωγής Γεώργιο Ευμορφόπουλο, που ήταν συλλέκτης κυρίως κειμηλίων κινεζικής τέχνης, και εξασφάλισε στο Μουσείο

Μπενάκη αντικείμενα από την παγκόσμια φήμη κινεζική συλλογή του, καθώς και λίγα από τα ισλαμικά του. Ο Αντώνης Μπενάκης εμπλούτιζε συνεχώς τη συλλογή του αγοράζοντας αντικείμενα από διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις όπως τη Νάπολη, τη Γένοβα, τη Μασσαλία, το Λονδίνο και το Παρίσι, όπου έχει σύμβουλο τον Στέφη Σαλβάγο. Χωρίς να απομακρύνεται από την ισλαμική τέχνη, δεν σταμάτησε να αγοράζει και από την Αίγυπτο, όπου συνεργαζόταν για μεγάλο διάστημα με τον έμπορο τέχνης Φωκίωνα Τάννο.

Το ενδιαφέρον του στράφηκε στην ελληνική τέχνη κυρίως μετά την οριστική εγκατάσταση της πατρικής του οικογένειας στην Αθήνα (1910), οπότε και άρχισε να συγκεντρώνει ελληνικά αντικείμενα μεγάλης καλλιτεχνικής αξίας. Ο κύριος όγκος των ελληνικών συλλογών του είναι τα βυζαντινά και μεταβυζαντινά, καθώς και τα νεοελληνικά αντικείμενα και οι ελληνικές φορεσιές. Όταν ο ίδιος εγκαταστάθηκε στην Αθήνα (1926) έζησε σε περιβάλλον εξαιρετικά υψηλής αισθητικής που καθόρισε τα ενδιαφέροντά του. Οι συναναστροφές του μάλιστα με την Αγγελική Χατζημηγάλη, την Ελένη Σταθάτου, την Ελένη Ευκλείδη, τον Γιάννη Βλαχογιάννη, τον ιστοριοδίφη και ακαδημαϊκό Δημήτριο Καμπουρόγλου –όλοι τους ελληνοστρεφείς– τον πλαισίωσαν στο χώρο και τον ανέδειξαν πρόεδρο της Εταιρείας Φιλοτέχνων (1936).